

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Det europæiske forskningsrum: et styrket partnerskab om videnskabelig topkvalitet og vækst

COM(2012) 392 final

(2013/C 76/06)

Ordfører: **Daniela RONDINELLI**

Kommissionen besluttede den 17. juli 2012 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget – Det europæiske forskningsrum: et styrket partnerskab om videnskabelig topkvalitet og vækst«

COM(2012) 392 final.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som vedtog sin udtalelse den 8. januar 2013.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 486. plenarforsamling den 16.-17. januar 2013, mødet den 16. januar, følgende udtalelse med 120 stemmer for og 2 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 For Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) er gennemførelsen af det europæiske forskningsrum (EFR) en prioriteret målsætning for at fremme vækst og økonomisk, social og kulturel udvikling i EU samt videnskabelig topkvalitet og samhørighed mellem medlemsstater, regioner og samfund. Finansieringspolitikken under Horisont 2020-programmet bør ligge på det afgørende niveau, der gør det muligt at opnå dette mål.

1.2 Udvalget har i adskillige af sine udtalelser⁽¹⁾ gjort rede for, hvordan det ser på EFR, og har indledt en dybdegående debat og dialog herom med Kommissionen, Europa-Parlamentet og Rådet og bifalder således Kommissionens meddelelse.

1.3 EØSU er enig med Kommissionen i dennes fokus på vækst som en af de prioriterede målsætninger for EFR. Under den nuværende alvorlige økonomiske og sociale krise har en sådan udmelding afgørende betydning for det organiserede civilsamfund i Europa.

1.4 Udvalget mener, at den frie bevægelighed for forskere, videnskabelig viden og teknologi bør realiseres som det indre markeds »femte frihed«.

1.5 EØSU ser realiseringen af et fælles forskningsrum som en løbende proces og mener, at 2014-tidsrammen er for ambitiøs, da mange europæiske lande er i færd med at gennemføre

økonomiske stramninger, som skærer i de nationale investeringer i forskning og innovation.

1.6 Udvalget bifalder forslaget om at realisere EFR gennem et styrket partnerskab baseret på god praksis frem for ved lov, men er ikke desto mindre bekymret over, at de aftalememoranda, der er indgået med de berørte organisationer, er af frivillig karakter og dermed uformelle og ikke juridisk bindende.

1.7 EØSU ser derfor gerne, at der udvises en stærk politisk vilje, som kan opretholde effektive og konkurrencedygtige nationale forskningssystemer. Disse kan bedst gennemføres ved hjælp af peer review baseret på en evaluering af kvaliteten af forskerhold, de berørte strukturer og de frembragte resultater.

1.8 Det er udvalgets opfattelse, at forskning, der finansieres med offentlige midler, bør prioritere de sektorer, som er særligt vigtige for europæernes velfærd, og at man skal fortsætte med at finansiere projekter med offentlige midler som led i et stærkt og fælles europæisk samarbejde.

1.9 EØSU tilskynder Kommissionen og medlemsstaterne til at træffe alle de nødvendige foranstaltninger for at fjerne de hindringer, der ligger i vejen for gennemførelsen af EFR, og som hænger sammen med manglen på et europæisk arbejdsmarked for forskere, deres arbejdsforhold og mobilitet samt det sociale sikringssystem.

1.10 Udvalget gentager, at det haster med at få ændret situationen for pension og pensionsfonde for forskere, der deltager i tværnationale projekter, og oprette en europæisk fond for supplerende pension, som dækker/kompenserer tab i forbindelse med flytning fra et land til et andet og fra et socialt sikrings-system til et andet.

⁽¹⁾ EUT C 95 af 23.4.2003, s. 48, EUT C 218 af 11.9.2009, s. 8, EUT C 306 af 16.12.2009, s. 13, EUT C 132 af 3.5.2011, s. 39, EUT C 318 af 29.10.2011, s. 121, EUT C 181 af 21.6.2012, s. 111, EUT C 299 af 4.10.2012, s. 72, EUT C 229 af 31.7.2012, s. 60, EUT C 44 af 15.2.2013, EØSU's udtalelse om »Centrale støtteteknologier«, EØSU's udtalelse om »Internationalt samarbejde inden for forskning og innovation« og EØSU's udtalelse om »Adgang til videnskabelig information – offentlige investeringer« (Se side 43, 48 i denne EUT).

1.11 EØSU påpeger for Kommissionen, at dens nye initiativer ikke bør underminere eller neutralisere den hidtidige indsats for at mindske den administrative byrde på forskere i EFR.

1.12 Udvalget minder atter Kommissionen og medlemsstaterne om, at det er nødvendigt at gennemføre initiativer, der sigter mod en gang for alle at afskaffe kønsdiskrimination og -forskelle, som stadig findes i akademiske, videnskabelige og forskerkredse. EØSU bifalder især beslutningen om, at der skal være mindst 40 % af det underrepræsenterede køn i udvalg, der arbejder med rekruttering, fastlæggelse og/eller revision af kriterierne for evaluering af programmer eller udarbejdelse af personalepolitikker i akademiske og videnskabelige institutioner samt forskningscentre.

1.13 EØSU ser meget positivt på Kommissionens forslag om at udarbejde en køreplan for udvikling af e-infrastruktur med henblik på at støtte e-videnskab. Det henviser til sin udtalelse ⁽²⁾ om Kommissionens meddelelse ⁽³⁾, som tager sigte på fastlæggelse og koordinering af politikker for om adgang til samt bevaring og udbredelse af forskningsresultater og videnskabelig viden.

1.14 Udvalget støtter appellen fra forskere og det europæiske videnskabelige samfund ⁽⁴⁾ til EU's stats- og regeringschefer samt formændene for EU's institutioner, som peger på, at Europa ikke har råd til at miste sine største talenter og bedste forskere og undervisere (især unge), og at europæiske investeringer er afgørende for at gøre de nationale investeringer mere effektive og forbedre den paneuropæiske og internationale konkurrenceevne. EØSU opfordrer derfor til, at der ikke skæres i den pågældende udgiftspost i det kommende EU-budget for 2014-2020.

1.15 Den bebudede kortlægning af aktiviteter inden for prioriterede områder, forummet for udbredelse og indberetning af resultater fra videnskabelige og forskningsmæssige projekter samt den endelige evaluering af de resultater, som frembringes af meddelelsen, bør efter EØSU's opfattelse realiseres gennem en fuld og effektiv inddragelse af civilsamfundet, der er engageret i EFR.

1.16 Af ovenstående grunde håber EØSU, at der kan nedsættes en intern gruppe i udvalget, der skal fungere som referencepunkt for EU-institutionerne under de forskellige evaluerings-, overvågnings- og beslutningstagningsfaser i forbindelse med gennemførelsen af EFR.

2. Indledning

2.1 EØSU har i flere udtalelser redegjort for sit syn på EFR, og det er stadig gældende. Udvalget bifalder Kommissionens meddelelse, som sigter mod et styrket partnerskab og påviser, hvor vigtigt det er, at EU og medlemsstaterne hurtigst muligt

fastholder og udvider de indgåede forpligtelser. Fremskridtene i medlemsstaterne har ikke været jævnt fordelt og fortsætter i visse tilfælde med at være træge. Meddelelsen er innovativ i og med, at den udvider samarbejdet mellem Kommissionen og medlemsstaterne til de organisationer, der er engageret i EFR ⁽⁵⁾. Der er udvalget opfattelse, at der er behov for et **styrket samarbejde, der er bredere og mere effektivt.**

2.2 EØSU deler Kommissionens synspunkt om, at gennemførelsen af EFR bør støtte den økonomiske vækst, den videnskabelige topkvalitet og samhørigheden mellem regioner, lande og samfund. Gennemførelsen bør samtidig tage hensyn til og udvikle den fornødne interaktion mellem forskning og marked, mellem innovation og virksomheder og mellem nye former for arbejdets tilrettelæggelse og et stadig mere indbyrdes forbundet forskningsmiljø.

2.3 Udvalget mener, at den aktuelle globale krisesituation skaber behov for mere specifikke og drastiske foranstaltninger, både for at overvinde de negative virkninger af den nationale fragmentering i udarbejdelsen og gennemførelsen af forskningspolitikker og for at optimere de aktiviteter, der bidrager til at øge disse politikkers effektivitet. Foranstaltningerne bør ligeledes søge at fremme en sund og fair konkurrence og de tværnationale synergier mellem nationale forskningssystemer samt forbedre karrieremulighederne for forskere og lette mobiliteten og den frie bevægelighed for viden ⁽⁶⁾.

2.4 Den offentlige høring, der blev foretaget forud for meddelelsens udarbejdelse, påviste følgende:

- **for forskere** er de største bekymringer, at karrieremulighederne ikke er særlig attraktive, at den frie bevægelighed er begrænset, og at der mangler muligheder for udveksling af idéer;
- **for organisationer, der finansierer og/eller udfører forskningsaktiviteter**, bør der gøres en større og mere koordineret indsats for at opnå topkvalitet og tage fat på de store aktuelle udfordringer i Europa og resten af verden. Det tværnationale og paneuropæiske samarbejde er sammen med passende infrastrukturer for adgang til databaser, resultater og offentliggørelser afgørende faktorer. Den del af civilsamfundet, der er engageret i forskning, bør i højere grad deltage i beslutningsprocessen omkring EFR;
- **i den private sektor** er der en generel bekymring over manglen på højtuddannede og velkvalificerede forskere. Industrien slår også til lyd for et større samarbejde mellem uddannelsesinstitutionerne og forskningsmiljøet på den ene side og virksomhederne på den anden. Ifølge virksomhederne er samarbejdet mellem den akademiske verden, den private sektor og virksomhederne utilstrækkeligt;

⁽²⁾ EØSU's udtalelse om »Adgang til videnskabelig information – offentlige investeringer«.

⁽³⁾ COM(2012) 401 final.

⁽⁴⁾ Åbent brev fra 42 nobelprismodtagere og 5 modtagere af Fieldsmedaljen, 23.10.2012 <http://erc.europa.eu/>

⁽⁵⁾ Kommissionen indgik den 17. juli 2012 aftalememoranda med European Association of research and technology organisations (EARTO); Nordforsk; League of European Research Universities (LERU); Den Europæiske Universitetssammenslutning (EUA) og Science Europe.

⁽⁶⁾ COM(2010) 546 final.

— **medlemsstaterne og partnerlandene** er enige om, at der er behov for mere konkrete tiltag for at gennemføre EFR, og de foretrækker en tilgang, der er baseret på god praksis, frem for en eventuel lovgivningsbaseret fremgangsmåde.

3. Styrkelse af nationale forskningssystemer med henblik på større effektivitet, åbenhed og konkurrencedygtighed

3.1 EØSU støtter Kommissionens tanke om at styrke de nationale forskningssystemer gennem god praksis og er enig i, at ressourcefordelingen bør foregå ved hjælp af offentlige og åbne indkaldelser af forslag, som vurderes af ekspertgrupper (*peer review*⁽⁷⁾) fra den pågældende medlemsstat, andre medlemsstater eller tredjelande. **Kvalitetsvurderingen** af forskerhold, deltagende institutioner og frembragte resultater bør anvendes som grundlag for beslutninger vedrørende institutionelle offentlige investeringer. I mange tilfælde foretages vurderingen af forskere, forslag og forskningsprogrammer stadig på baggrund af usammenlignelige standarder, selvom om der er tale om forskningsprojekter, der er gennemført og finansieret på samme vis. I en tid, hvor flere medlemsstater er i færd med at foretage betydelige nedskæringer i deres budgetbevillinger til forskning, er dette efter EØSU's opfattelse et uacceptabelt værditab.

3.2 Udvalget er bevidst om, at europæisk forskning er blandt de bedste i verden. Forskningen på vore universiteter og videnskabelige institutioner har givet de europæiske virksomheder mulighed for at være på forkant med den teknologiske udvikling og lægge sig forrest i feltet. EØSU er derfor bekymret over konklusionen i Kommissionens konsekvensanalyse, der siger, at forskellen mellem Europa, USA, Japan og andre udviklede økonomier forsætter med at vokse støt⁽⁸⁾. Det kan være et tegn på, at Europa taber terræn i videnproduktionen, og at de førende lande inden for innovation på globalt plan opnår bedre resultater end EU-27 mht. visse indikatorer. I lyset af den globale krise og den efterfølgende ændrede magtbalance mener EØSU, at EFR bør konsolidere europæisk forsknings fremtrædende position. Forskningens kvalitet og ekspertiseniveau bør tjene som en konkurrencefordel i konkurrencen med andre internationale aktører.

3.3 EU besluttede i 2002, at medlemsstaternes samlede investeringer i F&U skulle være på 3 % af EU's BNP⁽⁹⁾, men gentagne mislykkede forsøg på at nå denne målsætning får sammen med udsættelsen til 2020 EØSU til at stille spørgsmålstegn ved, hvorvidt målet vil blive nået. EØSU er enig i, at vækst

bør være et af de prioriterede mål for EFR, navnlig i den nuværende alvorlige økonomiske og sociale krise, og giver udtryk for sin store bekymring over de kraftige nedskæringer på forskningsområdet, der følger i kølvandet på de politiske stramminger.

3.4 En af målsætningerne for det europæiske rum for videregående uddannelse, som er nært knyttet til gennemførelsen af EFR, er at fremme mobilitet for effektivt at forbedre uddannelsen af studerende, akademikere og forskere. Nedskæringerne gør det vanskeligt for mange forskere at få gavn af EFR og deltage fuldt heri, og EØSU er bekymret over de trufne beslutninger⁽¹⁰⁾.

3.5 Udvalget gentager sin klare overbevisning om, at der er behov for en stærk politisk vilje for at gøre de nationale forskningssystemer effektive og konkurrencedygtige, og tilskynder EU og medlemsstaterne til at gøre mere resolute og hurtigere fremskridt mod at opfylde de indgæede forpligtelser.

3.6 I de seneste år synes den offentligt finansierede forskning at have opgivet sektorer af strategisk vigtighed for europæernes velfærd, som tværtimod burde repræsentere innovative forskningsområder for EFR, specielt som led i et fælles europæisk samarbejde.

3.7 EØSU minder desuden om, at hvis den økonomiske støtte til nationale forskningssystemer skal optimeres eller/og omdefineres, bør man undgå det falske modsætningsforhold mellem anvendt forskning og grundforskning, som synes at tiltale visse medlemsstater, der sigter mod at beskære deres budgetter, og som kan være en alvorlig hindring for adgang til ressourcer og finansiering.

4. Det tværnationale samarbejde

4.1 Det paneuropæiske samarbejde i EU har fokus på en række større initiativer⁽¹¹⁾. Ikke desto mindre anvendes kun 0,8 % af de offentlige budgetter⁽¹²⁾ for forskning og udvikling til fælles projekter på tværs af medlemsstaterne, herunder projekter der støttes eller medfinansieres af Kommissionen. Det sker på trods af beviser på, at tværnationalt samarbejde gør det muligt at øge F&U-aktiviteterne, inddrage nye sektorer samt opnå offentlige og private midler til fælles projekter. **Dette bekræfter, at der er behov for et finmasket vidensnetværk, der dækker hele Europa.**

⁽⁷⁾ Kerneprincipperne er fastlagt i »De frivillige retningslinjer for rammebestemmelserne for fælles programlægning på forskningsområdet« (Udvalget for det Europæiske Forskningsrum – Rådets Gruppe på Højt Plan for Fælles Programlægning, 2010).

⁽⁸⁾ Den europæiske resultattavle for innovation 2011 viser, at USA, Japan og Sydkorea klarer sig bedre end EU-27. Vækstøkonomiernes (bl.a. Brasilien, Kina og Indien) andel stiger, og de får stadig større betydning på F&U-området.

⁽⁹⁾ I 2008 lå investeringernes andel af EU's BNP på 1,92 %, mens de i USA tegnedes sig for 2,79 % (Eurostat, 2008).

⁽¹⁰⁾ Patrizio Fiorilli, Kommissionens talsmand for EU-budgettet, meddelte i oktober 2012, at der vil blive skåret i EU-budgettets og medlemsstaternes bevillinger til Erasmus-stipendier.

⁽¹¹⁾ Bl.a. rammeprogrammerne, Den Europæiske Rumorganisation, Det Europæiske Laboratorium for Molekylærbiologi og Den Europæiske Organisation for Højenergifysik.

⁽¹²⁾ De offentlige bevillinger og udgifter til forskning og udvikling måler de nationale regeringers budgetbevillinger, offentlige investeringer og støtteforanstaltninger til fordel for forskning og udvikling.

4.2 Indførelse af nye programmer til finansiering af forskning – såsom **EFR's synergistøtte**, der blev lanceret i 2012, og som støtter små tværnationale (og generelt tværfaglige) forskergrupper – kan være med til at påvise merværdien og komplementariteten ved et fælles samarbejde, under forudsætning af at disse grupper har en kreativ tilgang til forvaltning og kombinerer komplementær viden, færdigheder og ressourcer på en ny måde.

4.3 Ligeledes findes der stadig forhindringer og barrierer for udenlandske statsborgeres adgang til nationale forskningscentre af europæisk interesse og for forskere, der arbejder i ikke-deltagende medlemsstater, og som ønsker adgang til paneuropæiske forskningsstrukturer. I begge tilfælde gives der adgang på baggrund af national præference, og det er udvalgets opfattelse, at disse vanskeligheder er til hinder for en fuld gennemførelse af EFR.

4.4 EØSU mener ikke, at den bebudede kortlægning af aktiviteter – som skal udpege de stærke og svage punkter samt mangler ved det tværnationale videnskabelige samarbejde – kun bør baseres på medlemsstaternes oplysninger, men at den også skal sikre en reel og effektiv inddragelse af de dele af civilsamfundet, der deltager eller har interesse i EFR.

5. Et åbent arbejdsmarked for forskere

5.1 Ansættelser

Til trods for en stor indsats er der stadig en række hindringer for en åben og gennemsigtig rekruttering, der først og fremmest er baseret på fortjeneste. Ansættelseskriterierne bliver ikke altid opslået behørigt, ligesom reglerne for vurderingspanelets sammensætning heller ikke er kendte og ofte er usammenlignelige medlemsstaterne imellem (f.eks. EURAXESS-portalen). Kommissionen gør opmærksom på, at en række forskerstillinger er blevet besat, uden at der er taget hensyn til fortjeneste, men det samlede tal kendes ikke⁽¹³⁾. Henstillingen vedrørende det europæiske charter for forskere har sammen med adfærdskodeksen for ansættelse af forskere og det europæiske partnerskab for forskere⁽¹⁴⁾ frembragt nogle positive resultater på nationalt og institutionelt niveau, men gennemførelsen af principperne i chartret og kodeksen er stadig alt for langsom. EØSU frygter, at manglen på et mere integreret arbejdsmarked for forskere med større garantier kan være en stor hindring for gennemførelsen af EFR inden 2014.

⁽¹³⁾ Der er ca. 40 000 ledige forskerstillinger om året, hvoraf 9 600 er professorater (Technopolis, 2010).

⁽¹⁴⁾ For at støtte den praktiske gennemførelse af chartret og kodeksen iværksatte Kommissionen i 2008 en HR-strategi for forskere, der integrerer chartret og kodeksen, og nedsatte i 2009 en institutionel HR-strategigruppe for at oprette en platform til udveksling af bedste praksis for berørte aktører i hele Europa.

5.2 Arbejdsvilkår

Arbejdsvilkårene for forskere er meget forskellige fra en medlemsstat til en anden og i visse tilfælde ikke attraktive nok til at kunne tiltrække unge, fastholde erfarne fagfolk og lokke udenlandske forskere til. Forfremmelseskriterierne, karrieremulighederne og lønsystemerne er stadig for forskellige fra land til land, og institutioner opfatter ikke altid mobilitet som en indikator for akademiske præstationer. I de lande, der er hårdest ramt af krisen, er antallet af unge forskere og/eller eksperter, som søger andre muligheder, også uden for Europa, vokset betydeligt. Kommissionen må ikke se bort fra dette tab af menneskelige ressourcer inden for videnskab og forskning, og EØSU opfordrer Kommissionen til i samarbejde med medlemsstaterne at træffe konkrete hasteforanstaltninger for at stoppe denne udvandring.

5.3 Mobilitet

Vilkårene for adgang til national støtte og finansiering og mulighed for at anvende dem på tværs af grænserne udgør ligeledes en hindring for forskermobilitet. Forskere kan ikke altid beholde deres egne nationale støtte (det er tilfældet i 13 medlemsstater), og forskerhold har ofte ikke mulighed for at inddrage udenlandske partnere i deres nationale forskningsprojekter, eftersom nogle lande (11 medlemsstater) har regler om, at støttemodtagerne skal være nationale institutter. I fire medlemsstater har udenlandske statsborgere ikke adgang til legater.

5.4 Social sikring

Som allerede påpeget i udtalelsen om Horisont 2020⁽¹⁵⁾ minder udvalget om, at der er behov for en hurtig indsats for at forbedre situationen mht. pension og pensionsfonde for forskere, der deltager i tværnationale projekter, og oprette en europæisk fond for supplerende pension for at dække/kompensere for tab i forbindelse med flytning fra et land til et andet og fra et socialt sikringssystem til et andet. Sociale sikringsordninger tager meget ofte for givet, at forskere arbejder for den samme arbejdsgiver i hele deres arbejdsliv, og har tendens til at se bort fra eller simpelthen udelukke år, hvor der udføres forskning i andre lande. Den hidtidige indsats er klart utilstrækkelig og har fejlet med hensyn til at fjerne denne hindring, som er særligt alvorlig for unge forskere.

6. Fuld ligestilling mellem kønnene: Integration af ligestillingsaspektet inden for forskning

6.1 I de seneste år er der kommet betydeligt flere kvindelige forskere i praktisk talt alle sektorer, men antallet af aktive kvindelige forskere i ledende akademiske stillinger (f.eks. som forskningschef på højt niveau i videnskabelige institutter og på

⁽¹⁵⁾ EUT C 181 af 21.6.2012, s. 111.

universiteter) er stadig for lavt ⁽¹⁶⁾ og det til trods for beviser på, at blandede forskningsgrupper giver bedre resultater og drager fordel af en bredere erfaring, vidensdeling, forskellige synspunkter og en højere social intelligens. Kvinders akademiske karriere er stadig kendetegnet ved en markant vertikal opdeling, og glasloftet eksisterer fortsat side om side med den beskæftigelsesmæssige kønsopdeling ⁽¹⁷⁾.

6.2 Lønforskelle mellem mænd og kvinder er stadig en realitet i akademiske kredse og forskningscentre samt i andre erhvervssektorer. En medvirkende faktor hertil er bl.a. jobbeskrivelsessystemer, der teoretisk set skal være »neutrale«, men som ignorerer kønsforskelle og den manglende deling af det familiemæssige ansvar samt den vedvarende direkte og indirekte diskrimination ⁽¹⁸⁾. Dette betyder, at det kvindelige forskerpotentiale undervurderes og underudnyttes, at kvinder er underrepræsenteret, og at forsknings- og innovationsrelaterede beslutninger træffes uden ligelig deltagelse af begge køn.

6.3 Det er ikke alle medlemsstater, der har nationale politikker til fremme af **integrationen af ligestillingsaspektet inden for forskning**, og det udgør en reel trussel mod forskningens kvalitet og relevans. Ved at fremme en mere lige deltagelse af kvinder kan man øge talentreservens, arbejdsstyrkens og beslutningsprocessens diversitet og skabe bedre forskningskvalitet og derved undgå høje økonomiske omkostninger og endda fejl, som skyldes manglende ligestilling på forskningsområdet. Såfremt integration af kønsaspektet i forskningsindholdet ikke forbedres, vil det få negative følger for EFR's målsætninger om topkvalitet. En større inddragelse af kvinder vil bidrage til den socioøkonomiske vækst i Europa og forbedre forskningens kvalitet, præstationer og resultater.

6.4 EØSU opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at fordoble indsatsen og iværksætte mere effektive initiativer, der en gang for alle kan fjerne eksisterende kønsforskelle i akademiske og videnskabelige kredse samt i forskningsmiljøet. De bør især indfri deres løfte om at sikre, at kvinder har en andel på mindst 40 % i alle udvalg, der arbejder med tildeling af

kontrakter, fastlæggelse og/eller revision af kriterierne for evaluering af programmer eller udarbejdelse af personalepolitikker i akademiske og videnskabelige institutioner samt forskningscentre. Fastlæggelse, udførelse og evaluering af handlingsplaner for lighed mellem kønnene på universiteter og i forskningscentre er endnu en foranstaltning, som EØSU ser positivt på, under forudsætning af at kvinder deltager aktivt og fuldt ud i hele processen.

6.5 Udvalget opfordrer desuden Kommissionen til at sikre inddragelse af det organiserede civilsamfund i udarbejdelsen af dens henstilling med retningslinjer for institutionelle ændringer til fremme af fuldstændig lighed mellem mænd og kvinder på universiteter og i forskningscentre.

7. Optimal formidling af, adgang til og overførsel af videnskabelig viden, herunder også digitalt

7.1 Kommissionen offentliggjorde i april 2008 en henstilling ⁽¹⁹⁾ om forvaltningen af intellektuel ejendom ved videnovertførsel, som indeholder en kodeks for universiteter og andre offentlige forskningsinstitutioner ⁽²⁰⁾, men denne kodeks er ikke nok til at gennemføre henstillingens målsætninger.

7.2 Adgang til videnskabelig information er en væsentlig forudsætning for succes inden for forskning og innovationsfremme og således også for Europas konkurrenceevne. Dette indbefatter overførsel af viden mellem forskere, mellem forskningspartnerskaber – især mellem forskning og erhvervsliv – samt mellem forskere og borgere, herunder åben adgang til offentliggørelser. EØSU hilser Kommissionens meddelelse ⁽²¹⁾ herom velkommen og henviser til sin specifikke udtalelse ⁽²²⁾ om meddelelsen.

7.3 Udvalget bifalder desuden hensigten om at udarbejde en køreplan for udvikling af e-infrastruktur med henblik på at støtte e-videnskab gennem adgang til forskningsredskaber og -ressourcer.

⁽¹⁶⁾ 45 % af ph.d.-studerende, men kun 30 % af de aktive forskere er kvinder (og kun 19 % i ledende akademiske stillinger). I gennemsnit har kun 13 % af ledende videnskabelige institutter og forskningsinstitutter en kvindelig chef og kun 9 % af universiteterne. She Figures, foreløbige oplysninger 2012, »Gender in Research and Innovation: statistics and indicators«, Helsingforsgruppen vedrørende Kvinder og Videnskab, Kommissionen <http://ec.europa.eu/>

⁽¹⁷⁾ Kvinder tegner sig for en større andel af de universitetsstuderende (55 %) og akademikere (59 %) end mænd, men mænd overhaler kvinder på de højere uddannelsesniveauer. Kun 44 % af de lavere lønnede akademiske stillinger, 36 % af de faste stillinger og 18 % af professoraterne er besat af kvinder.

⁽¹⁸⁾ Europa-Parlamentet anfører i sin beslutning fra marts 2012, at lønforskellen mellem mænd og kvinder fortsat er høj. I EU tjener kvinder i gennemsnit 17,5 % mindre end mænd og udgør 60 % af nyuddannede akademikere.

⁽¹⁹⁾ C(2008)1329.

⁽²⁰⁾ Formålet med dette dokument var at give medlemsstater og berørte aktører et samlet sæt praksis og politikker for at fremme videnovertførsel. Imidlertid er denne overførsel stadig utilstrækkelig. Desuden er antallet af ansatte (bl.a. i universitetsfakulteter med fokus på udbredelse og overførsel af viden) med erfaring fra den industrielle sektor mærkbart lavere i Europa end i andre dele af verden. Ligeledes er det kun 5-6 % af forskerne i EU, der er gået fra den offentlige sektor over til den private og omvendt.

⁽²¹⁾ COM(2012) 401 final.

⁽²²⁾ EØSU's udtalelse om »Adgang til videnskabelig information – offentlige investeringer«.

7.4 EØSU opfordrer Kommissionen til at tilskynde til og fuldt ud udnytte inddragelsen af de europæiske civilsamfundsorganisationer inden for forskning og videnskab i den regelmæssige udveksling, som skal finde sted i det kommende medlemsstatsforum, som skal virke som et referencepunkt for udbredelse og overførelse af resultaterne af de videnskabelige programmer og projekter.

Bruxelles, den 16. januar 2013

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg
